

Jämtlands Räddningstjänstförbunds föreskrifter om frister för rengöring (sotning)

Beslutade den 13 maj 2026. Gäller från och med 1 juni 2026.

Diarienummer: 2026-001258

Med stöd av 3 kap. 1 § förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor (FSO) föreskriver Jämtlands Räddningstjänstförbund följande.

Inledande bestämmelser

1 § Föreskriftens innehåll

Denna föreskrift innehåller bestämmelser om hur ofta sotning skall ske i Berg, Bräcke, Härjedalen, Krokoms, Ragunda, Strömsund, Åre och Östersunds kommuner, enligt 3 kap. 4 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Föreskriften innehåller även bestämmelser för vad sotningen ska omfatta.

2 § Begrepp

I denna författning används följande begrepp med nedan angiven betydelse.

Begrepp	Förklaring
Sotning	Rengöring.
Brandskyddskontroll	Kontroll av brandskyddet hos fasta förbränningsanordningar och imkanaler med tillhörande rökkanaler eller avgaskanaler samt övriga byggnadsdelar.
Anläggning	Fast förbränningsanordning och därtill hörande rökkanaler eller avgaskanaler samt imkanaler och de övriga byggnadsdelar som ska rengöras (sotas) enligt denna föreskrift.
Eldningsapparat	Del av eldstad för automatisk inmatning och förbränning av bränslet samt till apparaten monterade delar såsom fläkt, spjäll och övrig reglageutrustning.
Imkanal	Frånluftskanal från matlagingsutrymme i restauranger, storkök och därmed jämförbara utrymmen samt till kanalen monterade delar såsom fläkt, avskiljare och spjäll.
Rökkanal	Kanal för bortledning av rökgas från förbränningsanordning som eldas med fasta eller flytande bränslen samt till kanalen monterade delar såsom förbindelsekanal, fläkt, avskiljare och spjäll.

Tjära	Sotavlagringar i skorsten med högt innehåll av lättantändliga tjärprodukter (s.k. blanksot, knotter, mm) med ett genomsnittligt djup på 1,5 mm eller tjockare.
Värmecentral	En särskild byggnad innehållande en eller flera fasta förbränningsanordningar med tillhörande skorsten för produktion av värme eller kraft för exempelvis en större industrianläggning eller för flera byggnader inom område med flerbostadshus, militäranläggning eller sjukhusanläggning.
Storkök	Kök avsett för beredning och tillagning av livsmedel utanför enskilt hushåll.
Frister	Den tid som ska förlöpa mellan olika sotningstillfällen beskrivs som en frist. Sotningsfrister anges i år.

3 § Anläggningar som omfattas

Kravet på rengöring (sotning) ska, i enlighet med Myndigheten för civilt försvars föreskrifter om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll (MSB 2014:6), gälla för:

1. värme-, varmvatten-, varmlufts- och ångpannor,
2. köksspisar, ugnar och andra jämförbara eldstäder för matlagning,
3. lokaleldstäder, och
4. imkanaler.

Anläggningar som är inrättade för eldning uteslutande med gas omfattas inte av kravet på rengöring.

Sotningsfrister

4 § Sotningsfrister för olika anläggningar

Sotningsfrister anger hur ofta olika typer av eldstäder med tillhörande rökkanaler samt imkanaler i storkök ska sotas.

1. Värme-, varmvatten-, varmlufts- och ångpannor

Om pannan ingår i värmecentral som står under kontinuerlig övervakning av en kvalificerad driftledare kan sotning utföras med fristen tre år, oavsett vilket bränsleslag som används.

1.1 Om eldning sker med fasta bränslen ska sotning göras enligt följande

Frist	Tillämpningskriterier
4 ggr/år	Avser konventionella pannor.
3 ggr/år	Avser pannor med keramisk inklädnad i förbränningskammaren eller motsvarande konstruktion för effektiv förbränning av bränslet och där pannan är ansluten till ackumulatortank eller motsvarande anordning.
2 ggr/år	Avser pannor där eldning sker med träpellets eller annat från sotbildningssynpunkt motsvarande bränsle och där eldningsapparaten är speciellt konstruerad för effektiv förbränning av bränslet.

1.2 Om eldning sker med flytande bränslen ska sotning göras enligt följande

Frist	Tillämpningskriterier
4 ggr/år	Avser pannor där eldning sker med tung eldningsolja eller annat från sotbildningssynpunkt motsvarande bränsle.
1 år	Avser pannor där eldning sker med lätt eldningsolja eller annat från sotbildningssynpunkt motsvarande bränsle och pannans märkeffekt överstiger 60 kW.
2 år	Avser pannor där eldning sker med lätt eldningsolja eller annat, från sotbildningssynpunkt, motsvarande bränsle och pannans märkeffekt uppgår till högst 60 kW.

2. Köksspisar, ugnar och andra jämförbara förbränningsanordningar för matlagning

2.1 Om eldning sker i större omfattning än för enskilt hushållsbehov ska sotning göras enligt följande

Frist	Tillämpningskriterier
6 ggr/år	Avser eldstäder där eldning sker med fasta bränslen, tung eldningsolja eller annat, från sotbildningssynpunkt motsvarande bränsle.
1 år	Avser eldstäder där eldning sker med lätt eldningsolja eller annat, från sotbildningssynpunkt, motsvarande bränsle.

2.2 Om eldning sker för enskilt hushållsbehov för uppvärmning eller matlagning, där eldning övergår 500 kilo (cirka en kubikmeter) normaltorkad ved per år, ska sotning utföras enligt följande

Frist	Tillämpningskriterier
3 ggr/år	Avser vedspis som utgör den primära värmekällan för uppvärmning av det rum som eldstaden är uppställd eller för matlagning.

3. Lokaleldstäder

3.1 Om eldning sker i lokaleldstäder ska sotning göras enligt följande

Frist	Tillämpningskriterier
1 år	Avser eldstäder som utgör den huvudsakliga källan för uppvärmning av det rum där eldstaden är uppställd eller för matlagning.
3 år	Avser eldstäder som eldas i mindre omfattning och som inte är den huvudsakliga källan för uppvärmning av det rum där eldstaden är uppställd eller för matlagning.
3 år	Eldstaden finns i ett fritidshus.

4. Imkanaler i restauranger eller andra storkök (kök avsett för beredning och tillagning av livsmedel utanför enskilt hushåll)

4.1 Sotning ska göras enligt följande

Frist	Tillämpningskriterier
3 ggr/år	Imkanalen betjänar ett kök där matlagning sker i större omfattning än för enskilt hushålls behov.
1 år	Imkanalen betjänar ett kök för endast uppvärmning av mat eller motsvarande verksamhet.

5 § Sotningens omfattning

Vid sotning av eldstäder med tillhörande rökkanaler samt imkanaler från restauranger och storkök ska samtliga delar där sot eller andra brandfarliga beläggningar kan avsättas, rengöras i sådan omfattning att risken för uppkomst av brand och skadeverkningar vid en brand minimeras.

Sotningens brandförebyggande syfte är att i händelse av en brand i rökkanalen eller imkanalen, innan nästa sotningstillfälle, förhindra att en brand sprider sig utanför anläggningen.

6 § Storkökssotningens omfattning

Vid varje sotningstillfälle ska en bedömning göras av vilka delar av kanalen som behöver rengöras, och hur mycket beläggningar som ska avlägsnas för att uppnå ovan givet syfte med sotningen.

7 § Förutsättningar för förlängning av frister

Sotningsfrister får förlängas med högst tre månader. Om det av andra särskilda fall finns anledning att förlänga en sotningsfrist ska detta föregås av ett beslut från Jämtlands Räddningstjänstförbund.

8 § Förutsättningar för förtätning av frister

Angivna frister ska följas. Planeringsmässiga skäl för att tillämpa kortare frister accepteras inte. Föreligger skäl för att undantagsvis med några månader tidigarelägga sotning eller brandskyddskontroll för viss fastighet ska detta i god tid godkännas av Jämtlands Räddningstjänstförbund.

Tillämpning och anvisningar

Dessa instruktioner och anvisningar kompletterar de föreskrivna bestämmelserna över med vilka intervall eldstäder och imkanaler i storkök ska sotas samt vad sotningen ska omfatta.

9 § Undantag från sotning när en anläggning varit obrukad mellan två sotningstillfällen

Har en anläggning inte nyttjats sedan senaste sotningstillfälle behöver ny sotning inte göras av anläggningen. Vid bestämmande av nästa sotningstillfälle skall sotning anses gjord enligt gällande sotningsfrister.

Vid undantag från sotning bör fastighetsägare intyga att det inte har skett någon eldning i, eller användning av, anläggningen. Detta för att tydliggöra ansvarsförhållandet mellan fastighetsägare och sotningsentreprenör.

10 § Ändrade sotningsfrister i enskilda fall

Skorstensfejartekniker med delegation äger rätt att besluta om ändrade sotningsfrister på enskild anläggning efter brandskyddskontroll eller baserat på inkommen uppgift. Ett sådant beslut om ändrade frister i enskilt fall ska vara påkallat av brandskyddsmässiga skäl och motiveringen ska dokumenteras skriftligt.

Sotningsfrister för olika typer av anläggningar ska prövas och fastställas mot bakgrund av hur brandskyddet påverkas av

- sotbildning
- bränsle
- typ av anläggning
- energibehov med hänsyn till klimatförhållanden
- bebyggelsestruktur
- nyttjandegrad och användningssätt

11 § Sotningsfrister vid nyinstallation eller väsentlig ändring

När en anläggning nyinstallerats eller väsentligen ändrats och därefter tas i bruk skall nyttjandegraden fastställas. Anläggningen skall utifrån nyttjandegraden samt anläggningens syfte, bränsletyp och utformning i övrigt tilldelas aktuell frist enligt 4 §.

Om tillräcklig information om nyttjandegrad för anläggningen inte finns så placeras anläggningen i det kortaste möjliga intervallet för anläggningens aktuella syfte, bränsletyp och utformning enligt 4 §. När tillräcklig information erhålls skall rätt sotningsfrist meddelas och kommande förrättning bestäms utifrån det senaste sotningstillfället samt eventuella samordningsvinster. Första rengöringstillfälle/brandskyddskontroll efter nyinstallation (kontrollerad genom bygganmälan av PBL) får ej ske tidigare än vad som anges i föreskrifterna.

12 § Bedömning av sotningsfrist

Sotningsfrister ska vara behovsstyrda. Fristen ska alltid vara dimensionerad så att nästkommande sotning sker för att bevara ett skäligt brandskydd.

Det är sotningsleverantörens ansvar att bedöma vilken sotningsfrist ett objekt ska ha. Och det är fastighetsägarens ansvar att ge nödvändig information så att sotningsleverantör kan göra en korrekt bedömning.

13 § Tjära

När tjära i rökkanalen kan avlägsnas med normal sotning och med vanligt förekommande verktyg ska tjäran avlägsnas på samma sätt som andra typer av sot. När det finns mycket tjära och den har en sådan karaktär att den inte kan avlägsnas med vanligt förekommande verktyg, samt när anläggningens tekniska brandskydd eller omgivande miljö innebär en ökad risk för brandspridning, ska sotaren dokumentera förekomsten av tjära och meddela fastighetsägaren eller nyttjanderättshavaren som därefter ansvarar för att åtgärd vidtas.

14 § Meddelande om brister

Om det i samband med sotning upptäcks brister i anläggningen som kan medföra risk för uppkomst av brand ska den som utför sotningen underrätta fastighetsägaren eller nyttjanderättshavaren om detta. Är anläggningen inte renbar ska den som utför sotningen informera ägare eller nyttjanderättshavare.

15 § Fastighetsägaren har huvudansvaret för sitt brandskydd

Den enskilde har det primära ansvaret för sitt eget brandskydd. Enligt 2 kap. 2 § LSO ska också ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader och andra anläggningar vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.

16 § Fastighetsägaren ska lämna tillträde

Sotningsleverantör har rätt att få tillträde för utförande av sotning. Enligt 3 kap. 5 § LSO ska Polismyndigheten lämna den hjälp som behövs. I särskilda fall kan polishandräckning användas för att säkerställa tillträde till en fastighet, det ska alltid föregås av ett beslut från Jämtlands Räddningstjänstförbund.

17 § Fastighetsägaren ska anmäla ändringar

Fastighetsägare ska anmäla sådana förändringar som kan föranleda ändring av sotnings- eller kontrollfristerna för en anläggning. Anmälan ska göras direkt till sotningsentreprenören.

18 § Egensotning

En fastighetsägare som vill ta ett större ansvar för sitt eget brandskydd kan ansöka om egensotning, vilket innebär att ansvaret för rengöringens utförande tas över från kommunens upphandlade entreprenör. Brandskyddskontrollen ska dock alltid utföras av kommunens delegerade brandskyddskontrollant.

Den fastighetsägare som beviljas egensotning förbinder sig att sotningen utförs i enlighet med kommunens föreskrifter, att samtliga tillfällen dokumenteras och kan redovisas vid brandskyddskontroll. Medgivande till egensotning kan ges både för eget utförande och för att anlita en annan behörig sotare.

Medgivandet gäller tills vidare men kan återkallas om det vid brandskyddskontroll framkommer att sotningen inte har utförts i enlighet med gällande föreskrifter.